

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Erzincan University Journal of Social Sciences Institute

2021-14(1)- E-ISSN-2148-9289

**SİSİFOS’UN MELANKOLİK VE İYİMSER OLMAYAN YOLCULUĞU:
YAKUP YAŞAR GERÇEK SANRI KİTAP DEĞERLENDİRMESİ**

Sisyphus' Melancholic Journey Without Optimism: Yakup Yaşar Real Illusion Book Review

EMRAH IŞIK

Araştırma Görevlisi, Batman Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü

Research Assistant, Batman University, Department of Western Languages and Literatures

emrah.isik@batman.edu.tr

Orcid: 0000-003-4417-4304

Atf/©: IŞIK, Emrah (2021). Sisifos’un Melankolik ve İyimser Olmayan Yolculuğu: Yakup Yaşar “Gerçek Sanrı” Kitap Değerlendirmesi, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 14, Sayı 1, ss. 267-271.

Citation/©: IŞIK, Emrah (2021). Sisyphus’ Melancholic Journey Without Optimism: Yakup Yaşar “Real Illusion” Book Review, *Erzincan University Social Sciences Institute*, Year 14, Issue 1, pp. 267-271.

Makale Bilgisi / Article Information:

Makale Türü-Article Types : *Kitap İnceleme-Book Review*
Geliş Tarihi-Received Date : *03/06/2021*
Kabul Tarihi-Accepted Date : *07/06/2021*
Sayfa Numarası-PageNumbers: *267-271.*
Doi : *-*

Notlar/Notes

Yazar(lar), herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Turnitin/Ithenticate/Intihal ile İntihal Kontrolünden Geçmiştir

Screened for Plagiarism by Turnitin/Ithenticate/Intihal

Licensed by CC-BY-NC ile lisanslıdır

SİSİFOS'UN MELANKOLİK VE İYİMSER OLMAYAN YOLCULUĞU: YAKUP YAŞAR GERÇEK SANRI KİTAP DEĞERLENDİRMESİ

Sisyphus' Melancholic Journey Without Optimism: Yakup Yaşar Real Illusion Book Review

EMRAH IŞIK

Öz:

Bu çalışmada, Yakup Yaşar tarafından yazılmış olan “Gerçek Sanrı” adlı kitap değerlendirilmiştir. Yirmi bir bölümden oluşan ve yazarın melez bir tür olan tiyat-roman olarak adlandırdığı eser, henüz ilk sayfalardan başlamak üzere, varoluşsal sorgulama ile birlikte okuyucuyu hayal ile gerçeklik arasındaki bir ikilemde bırakmaktadır. Yazar, gerçek ötesi zamanlardan geçtiğimiz günümüzde, adalet-doğruluk, toplumsal yozlaşma gibi kavramları sorgulamamızı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yakup Yaşar, *Gerçek Sanrı*, Gerçeklik, Hayal

Abstract:

In this study, the book "Real Delusion" written by Yakup Yaşar is evaluated. The work, which consists of twenty-one chapters, is called the author as a hybrid genre, theater-novel. Beginning with the first pages, the work leaves the reader in a dilemma between imagination and reality, with existential questioning. The author makes us question the concepts such as justice-righteousness and social degeneration in today's post-truth times.

Keywords: Yakup Yaşar, *Real Illusion*, Reality, Simulacra

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesinde Dr. Öğretim Üyesi olarak görev alan Yakup Yaşar lisans eğitimini Ege Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde (2008), lisansüstü eğitimini ise Ankara Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında (2017) tamamlamıştır. Henüz ortaöğretim yıllarından itibaren aktif olarak edebiyat ve tiyatro çalışmalarında yer alan Yakup Yaşar, gerek almış olduğu tiyatro ve edebiyat eğitimin imkân verdiği kültürel birikim gerekse de ülkenin çeşitli il ve bölgelerinde biriktirdiği yaşamışlıkları sayesinde farklı edebi türleri kapsayan, derinlikli eserler vermiştir. Şu ana dek kaleme almış olduğu eserler şunlardır: *Ben ve Ben* (2013), *Gitmeyi Beklerken* (2013), *Küfürsüz Küfredenler* (2013), *Savaş ve Çocuk* (2015), *Hiçbiryerdekiler* (2016), *20. Yüzyıl İngiliz Romanında Mizah ve Hiciv: Samuel Beckett, Kingsley Amis, P.G. Wodehouse* (2020) ve son olarak, çalışmada da değineceğimiz, *Gerçek Sanrı* (2021).

Yirmi bir bölümden oluşan ve yazarın melez bir tür olan tiyat-roman olarak adlandırdığı *Gerçek Sanrı*, henüz ilk sayfalardan başlamak üzere, varoluşsal sorgulama ile birlikte okuyucuyu hayal ile gerçeklik arasındaki bir ikilemde bırakmaktadır. Yazar, gerçek ötesi (post-truth) zamanlardan geçtiğimiz günümüzde, adalet-doğruluk, toplumsal yozlaşma gibi kavramları sorgulamamızı sağlamaktadır. Distopik ve sosyal gerçekçi elementlerin iç içe geçtiği bir anlatı düzlemi üzerine kurulan eserde, anlatıcı eserin son satırlarına dek okuyucuyu şüphe, merak içinde bırakarak belirsiz ve içinden çıkılmaz bir labirent imgesiyle tasvir ettiği hayatın anlamını bulmak üzere sonsuzluk yoluna koyulmuştur. Yazar, anlatıcı üzerinden, söz konusu sonsuz ve umutsuz yolda aynı zamanda çocukluk hayallerinde gerçeği arayan ancak her seferinde toplumsal ve bireysel travmanın farklı bir boyutunu bizlere yansıtan modern bir Sisifos'un tekrar edegelen melankolik ve umutsuz yolculuğunda, sistem-birey, birey-toplum, ezen-ezilen ilişkilerini birçok edebi ve kültürel eğretilene üzerinden yansıtmaktadır.

Anlatıcının, anlatı serüveninde, geçmiş ve günümüze dair ziyaret ettiği karakterler arasında çocukluk aşkı Elfida ile birlikte en çok değindiği ve kitabın çoğu toplumsal, politik ve felsefi göndermelerini yaşam deneyimleriyle temsil eden İmam Mehmet karakteridir. İmam Mehmet, anlatıda, iktidar ilişkilerinin çarpıklığı, adaletin hiçe sayılması, çürümüşlük sonucu gerçekliğin değerini yitirdiği bir dönem ve uzamda inatla hakikati savunduğu için toplum tarafından günah keçisi ilan edilmiş, dışlanmış ve hapsedilmiş biri olarak tasvir edilmiştir. Yansıttığı ve dile getirdiği hakikat arayışı gerek Batı gerekse de Doğu ve İslam medeniyetlerinde hakikat arayışından şaşmayan ve bu yolda bedel ödeyen, yaşamını yitiren birçok tarihi kişiliği örneklendirmektedir. Hayal ve gerçeklik arasında bocalayan anlatıcının İmam Mehmet'i her ziyaretinde, tarihin tozlu sayfalarından çıkıp gelen bu şahsiyetler İmam Mehmet'in hakikat arayışına sözcülük eder. Prometheus, Hallac-ı Mansur, Ebu zer el-Gıfari ve Şeyh Bedreddin gibi zorba egemenler karşısında hakikatten, doğrudan şaşmayan ve ezen karşısında ezilenin yanında taraf olan unutulmaz şahsiyetlerin söylemlerini duyarız. İmam Mehmet'e benzer şekilde, eşi Zeynep de aynı sonla yüzleşmiş ve Mehmet gibi egemenler tarafından hapsedilmiştir. Michel Foucault'nun *Hapishanenin Doğuşu* adlı eserinde de vurguladığı üzere, bireyi ve dolaylı olarak da toplumu "gözetim altında tutma ve cezalandırma" (2006: 27) amacı taşıyan iktidar sistemi kendi zafer anlatısı içerisinde her bireyi disiplin altında tutmaya çalışmakta ve kurguladığı gerçekliğe uymayan her bireysel hakikat arayışını da dışlamaktadır. İktidar aygıtları tarafından kapatılma ile cezalandırılan ve tek suçu eşiyile aynı fikri taşımak olan Zeynep karakterinin haykırıları ve gözler önüne serdiği adaletsizlik ve gerçek ötesi toplum algısı yazarın, anlatıcı aracılığıyla, okuyucuya yansıtmak istediği toplumsal, siyasal ve felsefi göndermelerin en iyi örneklendirildiği anlatısal duraklardan biridir.

Anlam yolculuğu içerisinde anlatıcının durakladığı ve üzerinde durduğu konulardan biri de felsefi bir derinlik taşıyan ve Spinoza'nın "var olan her şey Tanrı içinde vardır ve Tanrı olmaksızın hiçbir şey ne var olabilir ne de kavranabilir" (Aktaran Yaşar, 2021:110) sözünden hareketle ortaya konan sonsuzluk ve var oluş tartışmasıdır. Eser, sonsuz bir var oluş dizgesi içerisinde sınırlı bir temsiliyeti olan insanın sonsuz bir zaman diliminde varlık gösterircesine meşgul olduğu kimliksel ve irksal çatışmalara,

gerginliklere ya da eşitsizliklere değinmektedir. Samuel Beckett'in *Oyun Sonu* adlı oyunundaki çöp varili imgesine göndermede bulunan ve toplumdan dışlanan, çöpten beslenen eski giyimli bir genç karakteri üzerinden İrlandalılar ve İngilizler arasında sömürge tarihine dayanan ırksal, mezhepsel kimlik çatışması tartışmaya açılmaktadır. Anlatının örneklem olarak ele aldığı İrlandalı- İngiliz çatışması, aslında, mutlak bir sonsuzluk düzleminde umut, mutluluk, adalet, vicdan gibi hakikati anlamlandıracak kavramlar yerine insanın geçici ve yıkıcı arzulara, eşitsizliklere ve gerçek ötesi algılara sarılmasını eleştirmek üzere kullanılmaktadır.

Kendisi de akademisyen olan, akademik deneyimlerinden ve çevresinden gözlemlediklerini daha önceki eserlerinde de yansıtan yazar, tiyatroman türünde etkin kıldığı diyaloglar aracılığıyla, *Gerçek Sanrı*'da seçkin akademik kültür ve ayrımcı tutumlar, entelektüel- toplum arasındaki uçurum gibi endişeleri önceleyerek üstenci akademisyen davranışlarını ve toplumsal gerçekliklere karşı korudukları mesafeyi alaycı bir şekilde eleştirmektedir. Eserin eleştirel ve sınıf temelli söylemi Bourdieu ve Passeron'un beraber ele aldıkları *Varisler-Öğrenciler ve Kültür* adlı eserdeki şu görüşleri anımsatmaktadır: "eğitim seçkin kültürel mirası ödüllendirir[...] Alt sınıflardan gelen çocukların elenmesini sağlayan mekanizmalar, tüm toplumsal sınıflardan gelen öznelere okul karşısında biçimsel olarak "eşit" kılan görüntünün altında "örtük biçimde" işletilmektedir. [...] Seçkinler, eğitim sisteminin yapısı gereği alt sınıflara norm ve değerlerini dayatırlar (2014: 50-85). Yazarın da altını çizdiği üzere, demokratik bir altyapı üzerine inşa edilemeyen eğitim sistemi toplumdan kopuk, toplum yararına bir nitelik barındırmayan ve kendilerini fildişi kulelerine hapseden unvanlarının arkasına saklanan eğitimciler üretmiştir. Bu durum da hayatın anlamından uzak, felsefi bir derinlikten yoksun kültürel bir hiyerarşi ve yapıya ortam sağlamaktadır.

Sınıfsal ve seçkin eğitim ve akademi çevrelerine yönelttiği eleştirilerle birlikte, anlatının ilerleyen kısımlarında, yazar hicvin dozunu hem alegorik hem de açık şekilde arttırmaktadır. Batı edebiyatına yön vermiş, ünlü karakterlere yer vererek insanın varoluşsal çatışması, insanın evrendeki konumu, hayatın anlamı-anlamsızlığı, varlık-hiçlik, sosyal-siyasal çarpıklıklar gibi konuları tekrar tekrar ön plana çıkarmaktadır. Bu amaçla, Chaucer'ın *Kuşlar Meclisi*, Dostoyevski'nin *Suç ve Ceza*, George Orwell'in *Hayvan Çiftliği*, Patrick Süskind'in *Koku*, Milan Kundera'nın *Var Olmanın Dayanılmaz Hafifliği* ve Stefan Zweig'in *Satranç* adlı eserlerine selam vermektedir. Eserin ilk sayfalarında olduğu gibi bu kısımda da anlam ve umudun kırıntısını aramakla meşgul anlatıcı, İmam Mehmet'in metanetle salık verdiği sabır erdeminden yoksun bir tonu tercih etmektedir. Süreklilik gösteren hayal kırıklıklarıyla birlikte Terry Eagleton'ın da bahsettiği üzere, "iyimser olmayan umut" (Eagleton, 2017) ile birlikte, gerçeklik ve hayal çıkmazında, yolculuğuna devam etmektedir.

Zaman-mekân-insan üzerine çok katmanlı bir düşün yolculuğunu ön plana çıkaran Yakup Yaşar, *Gerçek Sanrı*'da, farklı edebi türleri bir uyum içerisinde uzlaştırarak, okuyucusunu uçsuz bucaksız bir anlamsız ve umuttan yoksun karmaşık bir girdaba, labirente hapsederek, sarsıcı ve sorgulayıcı bir edebi ziyafet yaşatmaktadır. Eserde, gerçek, hayal ve kurgunun iç içe geçmiş anlatı düzlemi algı sınırlarını zorlamaktadır. Varlık ve anlam arayışı düşte gerçeği, gerçekte de gerçek ötesini kullanarak bizlere derdini iletmekte ve yaşadığımız zamanın, hayatın ya da koşulların gerçekliğini sorgulamamızı sağlamaktadır. Böylece, yazar okuyucuyu uykusundan uyandırmaya ve içine hapsoldüğümüz simülasyon, hayali göstergelerle bezenmiş labirentten çıkmaya teşvik etmektedir.

REFERENCES/KAYNAKÇA

- BOURDIEU PIERRE ve PASSERON, JEAN CLAUDE. (2014). *Varisler-Öğrenciler ve Kültür*, (Çev.) ÜNSALDI LEVENT ve SÜMER, ASLI, Heretik Yayınları, Ankara.
- EAGLETON, TERRY. (2017). *İyimser Olmayan Umut*, (Çev.) AYDIN, EMİNE, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- FOUCAULT, MICHEL. (2006). *Hapishanenin Doğuşu*, (Çev.) KILIÇBAY, MEHMET ALİ, İmge Kitabevi, Ankara.
- YAŞAR, YAKUP. (2021). *Gerçek Sanrı*, Doruk Yayınları, İstanbul

EXTENDED SUMMARY

In this study, the book which was written by Yakup Yaşar "Real Illusion" is evaluated. The work, which consists of twenty-one chapters, is called the author as a hybrid genre, theater-novel. Beginning with the first pages, the work leaves the reader in a dilemma between imagination and reality, with existential questioning. The author makes us question the concepts such as justice-righteousness and social degeneration in today's post-truth times.

The character most visited by the narrator in his narrative adventure about the past and the present is Imam Mehmet, who represents most of the social, political and philosophical references of the book with his life experiences. In the narrative, Imam Mehmet is portrayed as a scapegoat, excluded and imprisoned by the society for stubbornly defending the truth in space and at a time when reality lost its value as a result of the distortion of power relations, disregard for justice, and corruption.

Bringing a multi-layered journey of thought on time-space-human to the foreground, Yakup Yaşar, in his "Real Illusion", reconciles different literary genres in harmony, imprisoning the reader in a complex vortex, labyrinth, devoid of endless meaning and hope, a shocking and questioning literary feast. In the work, the intertwined narrative plane of reality, fantasy and fiction pushes the limits of perception. The search for existence and meaning conveys his troubles to us by using reality in dreams and beyond reality in reality, and makes us question the reality of the time, life or conditions we live in. Thus, the author encourages the reader to wake up from his sleep and leave the labyrinth of simulation, imaginary signs that we are trapped in.